

18.9.2025

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HE 75/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi asevelvollisuuslain 2 ja 49 §:n, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 19 ja 28 §:n sekä siviilipalveluslain muuttamisesta

Puolustusvaliokunta on 11.9.2025 pyytänyt puolustusministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikon esityksestä.

1 Asian tausta ja valmistelu

Nato-jäsenyys, laajasti muuttunut turvallisuusympäristö sekä kahden- ja monenvälinen puolustusyhteistyö on kasvattanut Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tarvetta pitkälle koulutetun henkilöstön osaamisen hyödyntämiselle nykyisen reservin yläikärajan jälkeen. Lisäksi on entistä enemmän sellaisia normaali- ja poikkeusolojen tehtäviä, joissa edellytetään erityistä siviiliosaamista. Asevelvollisen siviiliosaamiseen perustuvissa tehtävissä sotilasarvolla ei ole ratkaisevaa merkitystä, minkä vuoksi miehistön reserviin kuulumisen muita alempi yläikäraja rajoittaa viranomaisien mahdollisuuksia sijoittaa osaavia henkilöitä sodan ajan kokoonpanoihin.

Parlamentaarisen asevelvollisuuskomitean mietinnön Yleisen asevelvollisuuden kehittäminen ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttäminen (Valtioneuvoston julkaisuja 2021:91) yhtenä suosituksena oli tarkastella reservin yläikärajan nostamista. Keväällä 2022 Puolustusvoimien Pääesikunta on mietintöön viitaten esittänyt puolustusministeriölle reservin yläikärajan nostamista. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjauksen mukaan mahdollistetaan evp-sotilaan ja reserviläisen palveleminen Puolustusvoimien normaali- ja poikkeusolojen tehtävissä sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta.

Esitys on valmisteltu puolustusministeriössä virkatyönä yhteistyössä Pääesikunnan kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Rajavartiolaitos ovat valmistelun aikana kommentoineet esitysluonnosta.

2 Tavoitteet

Lakiehdotusten tavoitteena on mahdollistaa kaikkien asevelvollisten palveleminen Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen sekä muissa normaali- ja poikkeusolojen tehtävissä sen vuoden loppuun, jona he täyttävät 65 vuotta. Tavoitteena on lisäksi mahdollistaa vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuminen ilman laissa säädettyä yläikärajaa.

3 Ehdotukset

3.1 Asevelvollisuuslaki

Asevelvollisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että asevelvollisuuden yläikäraja nostetaan 60 vuodesta 65 vuoteen. Varusmiespalveluksen ja naisten vapaaehtoisen

18.9.2025

asepalveluksen jälkeen asevelvollinen kuuluisi sotilasarvosta riippumatta reserviin sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 65 vuotta. Ylemmät upseerit olisivat asevelvollisia ilman yläikärajaa ja kuuluisivat jatkossakin reserviin niin kauan kuin he ovat palveluskelpoisia.

2 §. Asevelvollisuus. Pykälässä säädetty asevelvollisuuden yläikäraja nostettaisiin 65 vuoteen, mikä mahdollistaa asevelvollisen kuulumisen reserviin nykyistä pidempään. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa säännöstä.

49 §. Kuuluminen reserviin ja varareserviin. Ehdotetun muutoksen myötä luovuttaisiin miehistön, aliupseereiden sekä everstiä ja kommodoria alempien upseereiden osalta sotilasarvoon perustuvasta reserviin kuulumisen yläikärajasta. Kaikki varusmiespalveluksen suorittaneet asevelvolliset sekä asevelvollisiin rinnastettavat naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaneet naiset kuuluisivat reserviin sen vuoden loppuun, jona he täyttävät 65 vuotta. Ne miehistöön kuuluvat 50 vuotta täyttäneet asevelvolliset, jotka ennen lain voimaantuloa kuuluvat varareserviin, siirtyisivät lain voimaan tullessa reserviin. Säännökseen lisättäisiin ylempien upseereiden asevelvollisuutta koskeva nimenomainen poikkeussäännös, jonka perusteella heidän asevelvollisuutensa ei päättyisi 2 §:ssä säädettyyn ikään, vaan jatkuisi ilman yläikärajaa. Ylemmät upseerit kuuluisivat reserviin palveluskelpoisuutensa perusteella, kuten muutkin asevelvolliset. Tilanteessa, jossa ylempi upseeri menettäisi palveluskelpoisuutensa, siirtyisi hän varareserviin. Asevelvollisuuden jatkuminen ilman yläikärajaa mahdollistaa sen, että ylempi upseeri voisi palveluskelpoisuuden tilapäisen puuttumisen jälkeen palata varareservistä reserviin mahdollisimman sujuvasti. Lisäyksen tarkoituksena olisi selkeyttää oikeustilaa ja turvata maanpuolustuksen tarpeet.

3.2 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että laissa säädetty Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtäviä ja sitoumuksen antamista koskevat 60 vuoden yläikärajat poistetaan. Lisäksi selkeytetään ja yksinkertaistetaan ikärajoihin liittyviä muita säännöksiä.

19 §. Puolustusvoimien järjestämien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtävät. Pykälän 1 momentissa luovuttaisiin nykyisestä sukupuoleen perustuvasta jaottelusta sekä poistettaisiin osallistumiselle asetettu 60 vuoden yläikäraja. Ehdotuksen myötä Puolustusvoimien vapaaehtoisten harjoitusten erityistehtäviin osallistuminen olisi mahdollista kaikille terveydeltään ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiville henkilöille heidän iästään riippumatta. Muutos mahdollistaisi osallistumisen vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan nykyistä pidempään.

28 §. Sitoutuminen koulutukseen ja tehtäviin. Pykälän 1 momentista poistettaisiin Puolustusvoimille annettavalle sitoumukselle asetettu 60 vuoden yläikäraja. Muutos mahdollistaisi sitoutumisen virka-apu- ja valmiustehtäviin nykyistä pidempään. Lain 29 §:n nojalla Puolustusvoimat tai Maanpuolustuskoulutusyhdistys hyväksyisi edelleen sitoumuksen harkintansa mukaan.

3.3 Siviilipalveluslaki

Siviilipalveluslain yläikärajat muutettaisiin vastaamaan asevelvollisuuden ja reserviin kuulumisen yläikärajaa nostamalla siviilivarantoon ja lisävarantoon kuulumisen yläikärajaa sekä pidentämällä täydennyspalvelusvelvollisuutta 65 vuoteen.

18.9.2025

2 §. Määritelmät. Siviilivaranto vastaa asevelvollisuuslain reserviä. Siviilivarannon yläikärajan on tarkoitettu olevan yhtenevä sen yläikärajan kanssa, joka koskee miehistöön kuuluvia asevelvollisia. Miehistön reserviin kuulumisen yläikärajaa ehdotetaan nostettavaksi 65 vuoteen, jolloin siviilivarantoon kuulumisen yläikärajaa nostettaisiin vastaavalla tavalla. Asevelvollisuuden yläikärajan nostamisen vuoksi myös lisävarantoon kuulumisen yläikäraja nostettaisiin 65 vuoteen, jolloin siviilipalvelusvelvollisuus jatkuisi yhtä pitkään kuin asevelvollisuus.

58 §. Täydennyspalvelusvelvollisuus. Myös täydennyspalvelusvelvollisuuden yläikärajan on tarkoitettu olevan yhtenevä sen yläikärajan kanssa, joka koskee miehistöön kuuluvia asevelvollisia. Ehdotuksen mukaan siviilipalvelusvelvollinen ei enää siirtyisi siviilivarannosta lisävarantoon sen vuoden päätyttyä, jona hän on täyttänyt 50 vuotta, minkä vuoksi velvollisuus osallistua täydennyspalvelukseen jatkuisi 65 vuoteen saakka nykyisen 50 vuoden sijaan.

92 §. Tietojen poistaminen siviilipalvelusrekisteristä. Asevelvollisuuden ja lisävarantoon kuulumisen yläikärajan noustessa 65 vuoteen, tulisi myös siviilipalvelusvelvollisia koskevat tiedot säilyttää siviilipalvelusrekisterissä sen vuoden loppuun, jona siviilipalvelusvelvollinen täyttää 65 vuotta.

4 Pääasialliset vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole tunnistettuja taloudellisia vaikutuksia Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen osalta. Siviilipalveluslaissa säädetyn täydennyspalvelusvelvollisuuden ikärajan nostaminen aiheuttanee täydennyspalvelusta järjestävälle siviilipalveluskeskukselle lisääntyneitä kustannuksia.

4.2 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Esityksen mukaan asevelvollinen tai siviilipalvelusvelvollinen voitaisiin määrätä palvelukseen 5 tai 15 vuotta nykyistä pidempään. Asevelvollisten osalta kertausharjoitukseen tai ylimääräiseen palvelukseen voitaisiin jatkossa määrätä aliupseerit ja upseerit 5 vuotta nykyistä pidempään ja miehistö 15 vuotta nykyistä pidempään. Siviilipalvelusvelvollisten kohdalla ylimääräiseen palvelukseen voitaisiin määrätä 15 vuotta nykyistä pidempään. Täydennyspalveluksen ikärajan nostamisen myötä myös yli 50-vuotias henkilö olisi velvollinen osallistumaan täydennyspalvelukseen. Asevelvolliset ja siviilipalvelusvelvolliset voitaisiin jatkossa määrätä liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen 5 vuotta nykyistä pidempään.

Asevelvollisuusiän sekä reserviin kuulumisen iän nostamisesta huolimatta käytännön vaikutukset koskisivat vain tiettyä rajattua ryhmää, jolla on Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen tehtäviin liittyvää tarpeellista erityisosaamista.

4.3 Vaikutukset yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon

Eri asevelvolliset ja siviilipalvelusvelvolliset olisivat jatkossa samassa asemassa palvelukseen määrittämisen suhteen, mikä lisää ryhmien välistä yhdenvertaisuutta. Esitys mahdollistaa yli 60-vuotiaiden entistä laajemman osallistumisen Puolustusvoimien vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan, mikä lisää heidän yhdenvertaisuuttaan, kun heidät on tällä hetkellä suljettu toiminnan ulkopuolelle ikänsä perusteella.

18.9.2025

4.4 Vaikutukset työnantajiin ja elinkeinovapauteen

Esityksen myötä asevelvollisia voitaisiin käskää kertausharjoitukseen ja muuhun palvelukseen 5–15 vuotta pidemmän ajan kuin nykyään. Kertausharjoituksista voi seurata työnantajille ja yrittäjille kustannuksia tulonmenetyksen ja sijaisjärjestelyjen myötä. Käytännössä vain pieni osa yli 60-vuotiaista reserviläisistä sijoitettaisiin sodan ajan kokoonpanoon ja lisäksi kertausharjoitusten enimmäismäärää on rajoitettu asevelvollisuuslaissa, joten työnantajille ja yrittäjinä toimiville asevelvollisille aiheutuvien vaikutusten voidaan olettaa pysyvän pieninä.

4.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan ja maanpuolustukseen

Esitys pidentäisi asevelvollisten käytettävyyttä miehistön osalta 15 vuodella sekä aliupseereiden ja upseereiden osalta 5 vuodella, mikä antaisi Puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle lisää mahdollisuuksia sijoittaa osaavia henkilöitä poikkeusolojen avaintehtäviin sotilasarvosta riippumatta. Yläikärajan nostaminen sekä vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta laissa säädetyn yläikärajan poistaminen mahdollistaisi vapaaehtoisten reserviläisten nykyistä laajemman osallistumisen reserviläiskouluttajana tai muissa tehtävissä eri koulutustapahtumiin, kuten kertausharjoituksiin, Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen vapaaehtoisiin harjoituksiin sekä MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelemaan koulutukseen.

Esitys kasvattaisi reservin kokoa, joka on tällä hetkellä noin 900 000 henkilöä. Viiden vuoden siirtymäkauden jälkeen reserviin kuuluisi noin miljoona henkilöä.

5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2026.

Asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain uusia säännöksiä sovellettaisiin vuonna 1966 ja sen jälkeen syntyneisiin henkilöihin. Vuonna 1965 ja sitä ennen syntyneisiin henkilöihin sovellettaisiin nykyisiä säännöksiä. Everstin, kommodorin tai niitä ylemmän sotilasarvon omaavaa upseeria koskevaa säännöstä sovellettaisiin upseerin syntymävuodesta riippumatta.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muutokset ehdotetaan tulemaan voimaan ilman siirtymäsäännöksiä.

Hallitussihteeri

Christian Saja

Liitteet

Diaesitys